

Posudek vedoucí práce

Jan Kravka. 2020. *Analýza rytmů a proměna místa: náplavka Rašínova nábřeží*. Katedra Obecné antropologie FHS UK. Diplomová práce

Vedoucí: Mgr. Markéta Zandlová, Ph.D.

Oponent: Mgr. Michal Lehečka

Jan Kravka se ve své diplomové práci zabývá, inspirován Henry Lefebvrem, analýzou rytmů. Svůj výzkum realizoval po dobu jednoho roku na náplavce Rašínova nábřeží, kde se pokusil porozumět tomu, jak lze číst různé (časoprostorové) rytmy, které zde můžeme zakusit, a co vypovídají o každodenní sociální realitě nejen tohoto místa, ale i míst, která jsou skrze rytmy s náplavkou spojena. Hledal tedy, jak je prostor produkován rytmy a opačně, jak rytmy produkují zkoumaný prostor.

Práce má klasickou strukturu. Po úvodní části jsme seznámeni s metodologií výzkumu, jeho etikou i pozicí autora. Mám za to, že tyto části práce jsou zpracovány pečlivě, Jan Kravka se seznámil s odbornou metodologickou literaturou v odpovídajícím rozsahu. Popis jednotlivých kroků při kontaktování účastníků výzkumu v kapitole Etika je možná až moc podrobný, ovšem jistě je lepší mít jasnou představu, co autor v terénu podnikal, než když toto zůstane zastřeno rouškou tajemství.

Následná teoretická část představuje klíčové koncepty, které autor využil v analytické části. Rovnou mohu napsat, že s nimi skutečně v analýze intenzivně pracuje, což je rozhodně plusem předložené práce (snad jen koncepty chronopolis a chronotopu zůstaly poněkud nevyužité). Od obecnějších teorií místa a prostoru a důležitosti časoprostorové analýzy v antropologii přechází k důkladnému výkladu teoretických konceptů H. Lefebvra (analýza rytmů), a na něj navazujících autorů (antropologů i sociálních geografů). Honza nastudoval a vyložil rozsáhlou literaturu a ačkoli se s psaním teoretické části dost potýkal a dlouho si hledal k teoretickým konceptům cestu, domnívám se, že se mu nakonec podařilo přeložit sevřený, jasný a dobře fungující výklad.

Ve třetí kapitole práce představuje historii náplavky. Tato kapitola ale není samoúčelná – autor ukazuje, jak historie/minulost produkuje specifickou rytmicitu místa. Tato perspektiva mu umožnila ukázat historické proměny náplavky v časoprostorové perspektivě, stejně jako poukázat na rytmy, které toto místo utváří trvale. Nejvíce prostoru věnuje „soudobé historii“ náplavky, tedy posledním několika letem, kdy se místo, vztažené k širšímu kontextu Prahy, v důsledku kompletní rekonstrukce hodně proměnilo - a spolu s tím i jeho rytmus.

V poslední, nejrozsáhlejší části práce, jsou představeny navazující výsledky terénního výzkumu. Honza tuto část velice pěkně nazval „**Procházka po náplavce – od Vyšehradského tunelu k Jiráskovu mostu**“, čímž dobře odkazuje jak na časoprostorový a procesuální charakter svého hlavního teoretického konceptu rytmicity, tak i na svůj hlavní metodologický postup, tedy „procházení“ studovaným terénem. Ukazuje, jakou roli v produkci a zakoušení rytmu

náplavky mají jednotlivé smysly a jaké vjemy zde rytmicitu utvářejí nejvýrazněji (konkrétních pachy, zvuky, haptické dojmy aj.); následně nás provází rytmy kalendářního času (dne, týdne, roku...) i dopravy, která je výrazným rytmizátorem náplavky. Postupně Honza Kravka rozehrává složitou symfonii rytmů, z níž ale vystupují určité akcenty, které vytvářejí eurytmickou i arytmičnou strukturu náplavky Rašínova nábřeží: popisuje napětí korzujícího a tranzitního rytmu (s. 56); ukazuje protiváhu trvalé rytmické přítomnosti řeky a dočasných, byť pravidelných rytmů lidských činností; zpřítomňuje koexistenci a koprodukcii rytmů výlučně „místních“, endogenních – a rytmů exogenních, propojujících místo s Prahou či vzdálenými místy (kap. 4.6.).

V závěru práce pak Honza shrnul své hlavní poznatky: zdůraznil důležitost historie náplavky pro analýzu jejích rytmů; shrnul, jak je utvářena eurytmie („harmonie“) náplavky, co jsou hlavní rytmizátory a jaké prvky přinášejí arytmičnou, tedy narušení rytmů. Zdůraznil, jak utváří časoprostorové charakteristiky náplavky pohyb (či jeho absence) návštěvníků místa a jakou roli hrají smyslové vjemy. V úplném závěru pak poukazuje na to, že rozsáhlé stavební úpravy náplavky z posledních let jistě přinesou velké změny její časoprostorové organizace – tedy jejího rytmu. Jaké tyto změny budou můžeme jen tušit; nicméně k jejich zaznamenání bude práce Honzy Kravky jistě dobrým východiskem.

Musím být ve svém posudku osobní. Honza Kravka pracoval s obrovskou intenzitou a napsání této diplomové práce pro něj byla velká výzva. Práci intenzivně konzultoval, mnohokrát přepsal, upravil, nově promyslel. Navíc se mu nepíše úplně snadno, někdy byl příliš strohý a tedy málo srozumitelný, jindy zbytečně detailní a popisný. Ačkoli na textu usilovně pracoval, něco z těchto těžkostí se v něm pochopitelně zachovalo a text tak místy neplyne úplně lehce, ať už ve smyslu literárním, nebo argumentačním. Mám ale za to, že postupně se mu podařilo dojít od deskripce, která má v textu možná až moc místa, k zajímavým a nesamozřejmým poznatkům; že v analýze aktivně využil svá teoretická východiska; a že se mu tedy nakonec podařilo předložit skutečnou „*rhythmanalysis*“ náplavky Rašínova nábřeží.

Práci tedy doporučuji k obhajobě a z uvedených důvodů ji navrhuji hodnotit jako velmi dobrou.

V Brandýse nad Labem

9. 10. 2020

Markéta Zandlová